

W SPRAWIE DIALOGU SPOŁECZNEGO W POLSCE

A P E L

OGÓLNOPOLSKIEGO POROZUMIENIA ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych apeluje do władz partii, które w chwili obecnej formują nową koalicję rządową, o zwrócenie uwagi - w trakcie rozmów koalicyjnych i obsady personalnej nowej rady ministrów – na problemy dialogu społecznego w Polsce.

Rządy Kazimierza Marcinkiewicza i Jarosława Kaczyńskiego pomimo deklarowanego przywiązania do idei dialogu społecznego doprowadziły w ostatnich dwóch latach do załamania trójstronnych rozmów - pomiędzy rządem, pracodawcami i pracownikami – na temat najważniejszych dla Polski spraw społeczno-gospodarczych.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych od lat konsekwentnie domaga się zawarcia szerokiej umowy społecznej. Rządy Prawa i Sprawiedliwości, z udziałem partnerów społecznych, przez dwa lata prowadziły prace nad jej podpisaniem. Jednak w wyniku niekompetencji i złej woli rządu w lecie tego roku z negocjacji umowy społecznej wycofały się dwie z trzech central związkowych i wszystkie organizacje pracodawców.

Przypominamy partiom budującym nową koalicję o tym smutnym fakcie, żeby nie popełniły tych samych błędów.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych apeluje do Donalda Tuska i Waldemara Pawlaka – jako liderów nowej koalicji formującej rząd – o wznowienie dialogu społecznego w Polsce, określenia i przestrzegania jego zasad. Oczekujemy na spełnienie obietnic składanych w trakcie kampanii wyborczej.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych apeluje do liderów nowej koalicji o jak najszybsze powołanie przewodniczącego Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych w randze wicepremiera, co będzie dawało gwarancje właściwej rangi dialogu społecznego i jego realnego, a nie pozorowanego, znaczenia.

**Ogólnopolskie Porozumienie
Związków Zawodowych**

KONTROWERSJE WOKÓŁ ZAKAZU PRACY W ŚWIĘTA

STANOWISKO PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI PRACY W SPRAWIE ZAKAZU PRACY W PLACÓWKACH HANDLOWYCH W ŚWIĘTA

Z dniem 26 października 2007 r. wchodzi w życie ustawa z dnia 24 sierpnia 2007 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy. Ustawa nowelizowała Rozdział VII Kodeksu pracy dotyczący pracy w niedzielę i święta.

Zgodnie z obecnie obowiązującymi rozwiązaniami prawnymi, praca w placówkach handlowych, bez względu na wielkość i asortyment sprzedawanych towarów jest dozwolona w niedziele i święta. Wymuszanie pracy w dni świąteczne w placówkach handlowych, zwłaszcza wobec kobiet, pełniących odpowiedzialne funkcje w życiu rodzinnym i wychowywaniu dzieci, jest przez znaczną część społeczeństwa oceniane negatywnie. Ustawowe gwarancje otrzymania za pracę w niedziele i święta innego dnia wolnego od pracy - nie są wystarczającą rekompensatą i nie zapewniają pracownikom zatrudnionym w handlu możliwości integracji z rodziną w dni świąteczne. Trudno także uznać, że funkcjonowanie wszystkich placówek handlowych w święta jest uzasadnione koniecznością zaspokajania codziennych potrzeb ludności.

Ustawa wprowadza zatem do Kodeksu pracy rozwiązanie polegające na tym, iż wykonywanie pracy w placówkach handlowych byłoby dopuszczalne w niedziele, zaś zakazane we wszystkie święta, określone w ustawie z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz.U. Nr 4, poz. 28 z późn. zm.), także wówczas, gdy w konkretnym roku kalendarzowym święto przypada w niedzielę.

Pojęcie placówki handlowej w Kodeksie pracy nie zostało zdefiniowane, ale można przyjąć, że obejmuje wszelkie instytucje i zakłady, których główną działalnością jest działalność handlowa, zarówno hurtowa, jak i detaliczna, a więc które kupują wyroby w celu ich odsprzedaży.

Zakaz pracy w placówkach handlowych odnosi się do każdego pracownika zatrudnionego w takiej placówce, niezależnie od stanowiska. Zakaz ten dotyczy zatem zarówno pracowników dokonujących sprzedaży towarów, jak również innych pracowników zapewniających funkcjonowanie placówek handlowych. Zakaz ten nie dotyczy jednak osób świadczących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy (a więc właścicieli placówek handlowych i np. zleceniobiorców).

Intencją ustawodawcy przy wprowadzaniu zakazu pracy w święta, wyrażonego w art. 151^{9a} Kodeksu pracy, była w szczególności ochrona pracowników i ich rodzin, zatrudnionych w wielkopowierzchniowych placówkach handlowych.

O ile zastosowanie tego przepisu do tego typu placówek handlowych nie budzi żadnych wątpliwości (przemawia za tym ratio legis tego przepisu), o tyle powstają zastrzeżenia, co do stosowania zakazu pracy w święta w odniesieniu do szczególnej grupy placówek handlowych, zajmujących się między innymi sprzedażą detaliczną paliw płynnych (stacje paliw). Takiej wątpliwości nie ma natomiast w odniesieniu do aptek, które - zgodnie z przepisami ustawy z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne są placówkami ochrony zdrowia publicznego, w których osoby uprawnione świadczą usługi farmaceutyczne, a zatem nie obejmuje ich zakaz określony w przepisie art. 151^{9a} Kodeksu pracy.

Kierując się interesem społecznym, jak również brakiem możliwości jednoznacznej interpretacji przepisów zawartych w Kodeksie pracy, Państwowa Inspekcja Pracy uznaje, że stacje paliw należy zaliczyć do placówek usługowych, wykonujących prace konieczne ze względu na ich użyteczność społeczną i codzienne potrzeby ludności.

Użyteczność społeczną należy przy tym rozumieć jako tę część

działalności, której niewykonanie może przynieść szkodę dla społeczeństwa lub jego części. Trudno sobie wyobrazić, zwłaszcza w kontekście zbliżającego się święta 1 listopada, że obywatele, jak również służby publiczne, nie będą mogły zaopatrzyć się w paliwo.

Odmienne podejście do wspomnianych przepisów - w ocenie Państwowej Inspekcji Pracy - naruszałaby ponadto generalną klauzulę wykładni prawa, która przyznaje interesowi społecznemu pierwszeństwo przed interesem indywidualnym. Istotą i funkcją klauzuli generalnych, jest możliwość złagodzenia rygoryzmu przepisów prawnych i dostosowanie ich do potrzeb życiowych, tj. do konkretnych okoliczności faktycznych.

Należy również zauważyć, że ze względu na niejednoznaczność przyjętych w Kodeksie pracy rozwiązań, budzące wątpliwości przepisy zostaną z pewnością wkrótce poddane ocenie m.in. Trybunału Konstytucyjnego.

Roman Giedrojc

Zastępca Głównego Inspektora Pracy
ds. nadzoru

TRZY PYTANIA DO KRZYSZTOFA RĄCZKI, PROFESORA, PRODZIEKANA WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

Krzysztof Rączka, profesor, prodziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

■ **PIP przyjęła w swoim stanowisku, że stacje paliw są placówkami usługowymi i ze względu na użyteczność społeczną ich pracownicy powinni pracować w święta. Czy ta opinia jest zgodna z kodeksem pracy, zakazującym pracy w handlu w święta?**

- Stanowisko zaprezentowane przez PIP to skandal. Żaden urząd swoim postanowieniem nie może podważać przepisów ustawy. Do kompetencji PIP nie należy arbitralne ustalenie, kogo obowiązuje prawo, a kogo nie. Dodatkowo w tym przypadku chodzi o instytucję, która powinna stać na straży przestrzegania przepisów, a nie działać wbrew ich postanowieniom. Przypominam, że zgodnie z nowelizacją kodeksu pracy użyteczność społeczna danej placówki handlowej uzasadnia jej otwarcie i wykonywanie pracy w niedziele, a nie w 12 dni świątecznych w roku. Nieporozumieniem jest też powoływanie się przez PIP na generalną klauzulę wykładni przepisów, zgodnie z którą interes społeczny ma pierwszeństwo przed interesem indywidualnym, czyli w tym przypadku interes kierowców przed interesem pracowników stacji benzynowych. Przypomnijmy, że interes społeczny pracowników handlu był przecież główną przyczyną wprowadzenia zakazu pracy w handlu w dni świąteczne. Interes społeczny bierze się pod uwagę w trakcie procesu tworzenia prawa. A uchwalone prawo się stosuje.

■ **Co w takim razie powinien zrobić pracownik stacji paliw, który będzie musiał pracować w święta?**

- Może domagać się od pracodawcy wolnego dnia za pracę w święto lub wypłaty wynagrodzenia, w zamian za stratę wolnego dnia. Nie zaszkodzi, jeśli złoży on skargę do PIP. Być może ta uzna, zgodnie ze swoim stanowiskiem, że zakaz pracy w handlu nie dotyczy stacji benzynowych, choć nie ma to najmniejszego uzasadnienia. Ale wówczas zawsze może odwołać się od decyzji PIP i sprawa w końcu trafi do sądu. A te orzekają na podstawie ustaw, a nie stanowisk urzędów, które z obowiązującym prawem nie mają nic wspólnego.

■ **Czy wolne w święta powinni mieć też pracownicy aptek?**

- Nie. Z prawa farmaceutycznego wynika, że apteki mogą być otwarte w święta. Wydaje się, że przepisy prawa farmaceutycznego mają w tym przypadku szczególny charakter wobec regulacji kodeksu pracy.

(za: *Gazeta Prawna*, 26.10.2007 r.)